

Aanteekening op artikel 552 van het Burgerlijk Wetboek

<https://hdl.handle.net/1874/242140>

F. J. E. A. BADE.

AANTEKENING

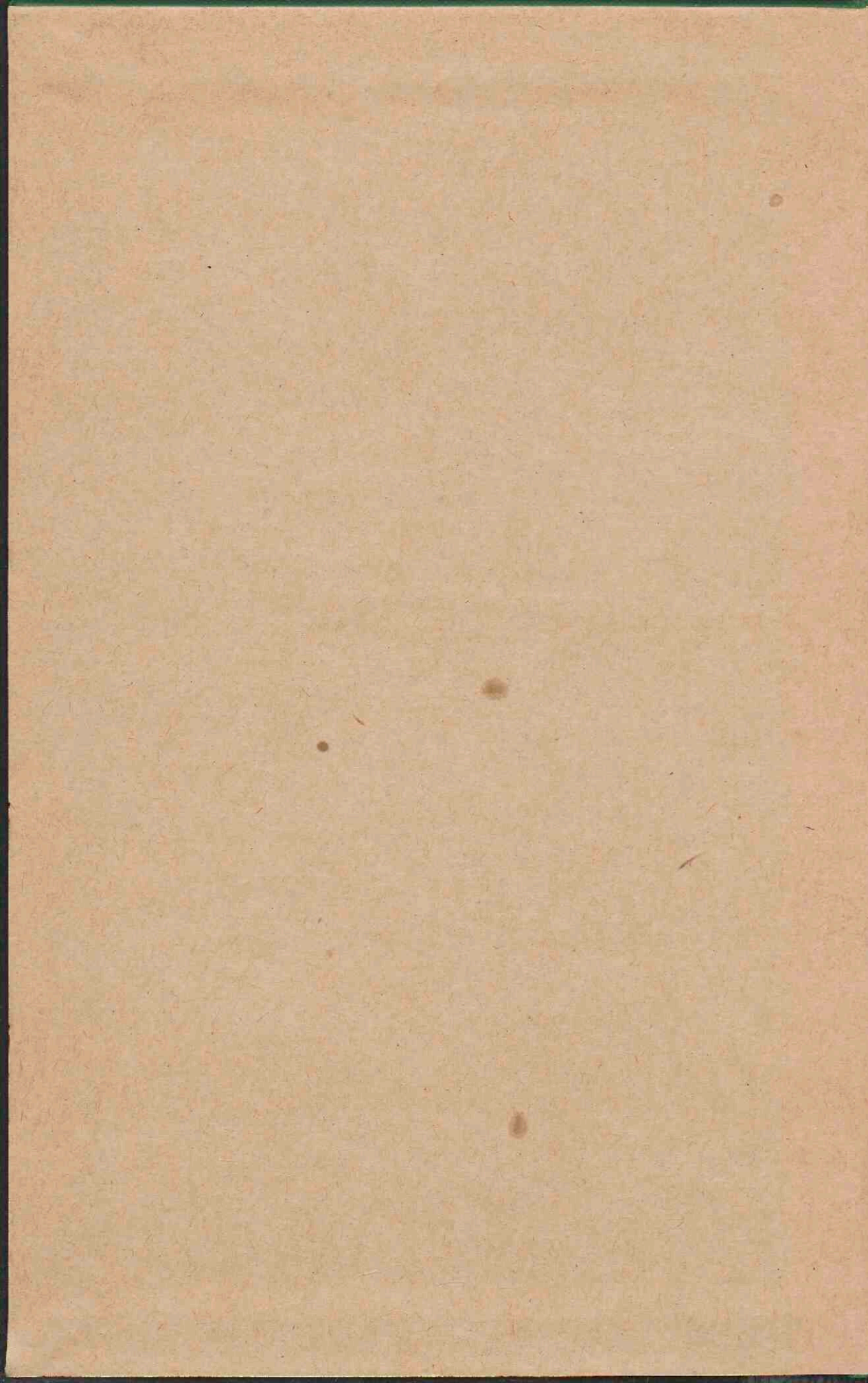
OP

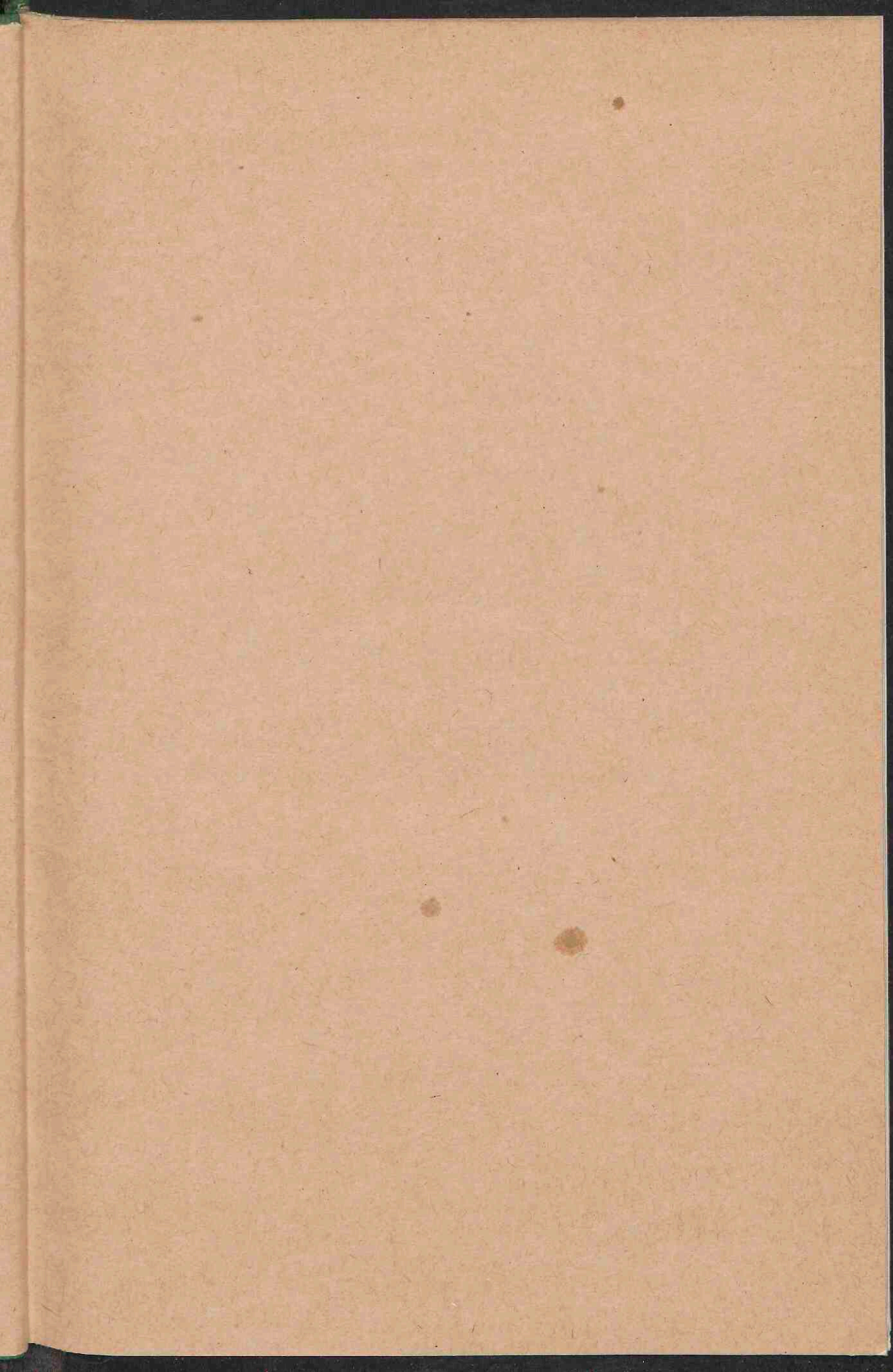
ART. 552

VAN HET BURGERLIJK WETBOEK.

ss.
recht

61

AANTEEKENING OP ART. 552 VAN HET B. W.

Diss. Utrecht 1881

AANTEEKENING

OP ART. 352 B. W.

PROEFSCHRIFT

TER VERKRIJGING VAN DEN GRAAD

VAN

DOCTOR IN DER RECHTSWETENSCHAP,

AAN DE

RIJKS-UNIVERSITEIT TE UTRECHT,

NA MACHTIGING VAN DEN RECTOR MAGNIFICUS

Dr. P. DE JONG,

HOOGLEERAAR IN DE FACULTEIT DER LETTEREN EN WIJSBEGEERTE,

VOLGENS BESLUIT VAN DEN SENAAAT DER UNIVERSITEIT,

EN

OP VOORDRACHT DER RECHTSGELEERDE FACULTEIT,

TE VERDEDIGEN

op Woensdag den 25sten Mei 1881, des namiddags ten 3 ure,

DOOR

FREDERIK JOHANNES EGTBERT ADRIAAN BADE,

GEBOREN TE AMSTERDAM.

Gedrukt bij Waltman & Hofland te Delft.

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

PHYSICS DEPARTMENT

PHYSICS 309

LECTURE NOTES

BY

ROBERT H. COHEN

AND

DAVID J. WILSON

CHICAGO, ILLINOIS

1963

UNIVERSITY OF CHICAGO PRESS

Bij afwezigheid kunnen belangen van drieërlei aard op het spel staan, die ieder op zich zelf van zoo groot gewicht zijn dat de wetgever de wettelijke regeling daarvan noodig achtte. In ons Burgerlijk Wetboek is er een geheele titel aan gewijd:

Die titel regelt,

1°. De belangen van hem die afwezig is. Alhoewel ieder volkomen vrij is in het beheer van zijne goederen, en niet gedwongen wordt daarover cenig beheer te voeren, dient de wet toch hem te beschermen die buiten de mogelijkheid was zijne goederen te beheeren.

Evengoed als de wet bescherming verleent aan minderjarigen en onder curatele gestelden moet zij ook hem te hulp komen die door omstandigheden waaraan hij geen weerstand heeft kunnen bieden, verhinderd is geworden tot het waarnemen zijner zaken.

2°. Het belang dat derden kunnen hebben bij het beheer van de goederen der afwezigen, vooral dan wanneer door langdurige afwezigheid een vermoeden ontstaat dat de persoon niet meer onder de levenden behoort.

3°. Het publieke belang, dat eischt dat goederen niet gedurende al te langen tijd zonder meester blijven of door diens afwezigheid tijdelijk aan het handelsverkeer onttrokken zijn.

Het Romeinsche recht, hoe volledig anders ook wat betreft de rechten der burgers onderling, geeft ons volstrekt geen aanwijzing hoe gehandeld moet worden bij afwezigheid. Echter is dit niet zoo geheel onnatuurlijk. De Romein leefde en stierf in zijn vaderland; dáár alleen had hij zijne belangen waar zijn »sedes fortemarum ac rerum" was; buiten het romeinsch gebied had hij persoonlijk maar zelden belang. Slechts dan verwijderde hij zich van huis als zijn plicht als staatsburger het hem gebod, iets wat door de veelvuldige oorlogen nog al dikwijls voorkwam; maar dan waren ook de redenen van zijn afwezigheid voldoende bekend en waren geen wetten noodig om de gevolgen van die afwezigheid te regelen.

Werd hij door den vijand gevangen genomen dan werd hij

slaaf en werd zijn goed door aanverwanten of vrienden bewaard tot zijn terugkomst; de wetgever behoefde dan niet tuschenbeiden te komen, men fingeerde slechts dat hij nooit zijn vaderland verlaten had. Stierf de krijgsgevangene, dan nam men aan dat hij gestorven was op het oogenblik dat zijn krijgsgevangenschap begon. Deze twee fictiën werden herhaaldelijk toegepast en schijnen geen moeielijkheid opgeleverd te hebben en eene voldoende regeling geweest te zijn voor de behoeften der romeinsche maatschappij.

Het oud fransche recht nam als regel aan dat de afwezige ondersteld werd te leven tot aan het oogenblik dat hij honderd jaar zou bereikt hebben, een leeftijd die men hoog genoeg achtte voor een mensch. Pothier noemt dien regel »absurde.” Hij zegt: »Elle est, évidemment fausse et absurde, car toute présomption doit être fondée sur quelque vraisemblance, et sur ce qui arrive communément; *praesumptio ex eo quod plerumque fit*. Il faudrait donc, pour qu'un homme pût être présumé vivre cent ans, que ce fût le temps ordinaire de la vie des hommes, et qu'il y en eut très peu qui mourussent avant les cent ans. La loi 8 de Usufr. leg. et autres qu'on cite pour fondement de cette maxime, sont citées à contresens. Ces textes disent seulement qu'un homme est présumé ne pas vivre ou delà de cent ans; ce qui est bien différent de ce qu'on leur fait dire.¹

¹ Cost d'Orleans XVII.

Later nam men als regel aan dat de afwezige wanneer er honderd jaar verlopen waren na zijn geboorte, niet verondersteld werd dood te zijn, maar evenmin te leven. Zij die er belang bij hadden dat hij dood was moesten dit bewijzen en omgekeerd.

Het diende echter wel dat het vermogen van den afwezige geadministreerd werd, en daartoe werd dan tot zekeren tijd een curator benoemd. Na verloop van dien tijd, die bij verschillende coutumes verschillend geregeld was, werden de goederen in het voorloopig bezit gesteld van de vermoedelijke erfgenamen.

Verscheidene gevolgen van de afwezigheid vindt men nog geregeld in het oud fransche recht, maar die zijn voor ons tegenwoordig doel van minder belang en bovendien in verschillende coutumes verspreid, zoodat er slechts met veel moeite een weg in te vinden is.

Echter blijkt hier voldoende uit dat de Code Napoleon niet geheel en al eene nieuwe wetgeving bevat wat afwezigheid betreft, zooals wel gezegd wordt. Het oude recht gaf, wel is waar, slechts verspreide en onsamenhangende voorschriften maar daarbij toch een leiddraad aan de ontwerpers van den Code, die het hun mogelijk maakte om een algemeen systeem omtrent afwezigheid in elkaar te zetten.

De behoefte aan eene systematische regeling van ons onderwerp werd ook meer en meer gevoeld.

Dat de Romeinen zulk eene regeling niet hadden, daarvan kennen wij de oorzaken. In later tijden, toen die oorzaken van lieverlede ophielden te bestaan, ontstond eene gewoon terechtelijke regeling, waarmede men, hoe onvolledig zij zijn mocht zich evengoed behielp als met andere gebrekkige rechtsinstituten.

In 't begin dezer eeuw, toen er een geheele ommekeer kwam in de sociale toestanden tengevolge der revolutie en men overging tot codificatie, zag men de noodzakelijkheid in om daarin ook aan het instituut der afwezigheid eene plaats te geven. De rechten van hem, die in buitenlandsche oorlogen gevallen of daaruit niet in hun land teruggekeerd waren, en die hunner rechtverkrijgenden moesten beschermd worden. Ook de uitbreiding van het internationale verkeer dreef tot wettelijke regeling; de vooruitgang in beschaving had tengevolge dat de menschen zich gemakkelijker als voorheen verplaatsten, en het kwam dientengevolge menigvuldiger voor dat de belangen van afwezigen, en de daarmede samenhangende rechten van anderen op het spel stonden.

Maar wat voor andere landen gelden moge, vooral in een land als Nederland, waar een aanzienlijk deel van de bevolking zoo al niet zelve handel drijft, dan toch daarin betrokken is, zoowel door zijne natuurlijke ligging als door zijne betrekking tot de kolonien, spreekt het van zelf dat de behoefte gevoeld wordt tot regeling van de afwezigheid, en hare gevolgen.

Het Wetboek Napoleon voor het Koninkrijk Holland van 1809 bevatte dan ook eene regeling maar slechts in acht artikelen (32—39) die overgenomen waren uit den Code.

In het ontwerp van 1820 werd de afwezigheid behandeld in den 22sten titel van het 1e boek, onder het opschrift: Van curatele over de boedels en goederen van afwezenden.

Deze titel was bijna geheel gelijkloidend met tit. 21 B. I in het ontwerp van 1816.

Na beraadslagingen in comité-generaal naar aanleiding van de vraagpunten van stellig recht, kwam in de zitting der Tweede Kamer van 10 Maart 1823 een ander ontwerp ter tafel. Het verslag der centrale afdeeling daarvoor werd den 21sten Maart daaraanvolgende gelezen. ¹

Het ontwerp zelf werd den 24sten Maart 1823 door de Tweede Kamer met algemeene stemmen aangenomen, daarna door de Eerste Kamer en eindelijk door de koning bekrachtigd. Deze titel werd afgekondigd bij de wet van 23 Maart 1823.

De bepalingen van dezen titel waren met eenige verbeteringen ook grootendeels aan den Code ontleend.

De Artt. 22 en 23 ondergingen later bij de wet van 15 Mei 1829 Stbl. 20 gewichtige veranderingen. Met deze veranderingen, werd de titel in het Burgerlijk Wetboek van 1830,

¹ Staatseourant van 24 en 28 Maart 1823 n°. 71 en 75.

als de 18de titel des 1sten boeks (art. 568—596) opgenomen. ¹

Bij Koninklijke boodschap van 16 Febr. 1832 werd een geheel nieuw opstel als ontwerp van een geheel nieuwen titel ingezonden, hetwelk, behoudens eenige wijzigingen aangenomen en vervolgens vastgesteld is als de wet van 16 Juni 1832 (Stbl. 42.)

Dit ontwerp bevatte, luidens de memorie van toelichting, een geheel vereenvoudigd, verbeterd en meer overeenkomstig onze voormalige gebruiken en wetten ingericht systema omtrent afwezig en afwezigheid. ² De heer Beelaerts van Blokland zeide, bij de behandeling van dezen titel (den tegenwoordigen 19den titel van Boek I): »Het 19de der aan uwe beraadslaging onderworpen ontwerpen van wet, handelende van afwezigheid, is bestemd om geheel te vervangen den achttienden titel van het reeds aangenomen Burgerlijk Wetboek.

»Niet dat alles wat reeds aangenomen was, zou zijn ingetrokken of veranderd geworden, of dat men, alleen om iets nieuws te scheppen, van het reeds bepaalde ten eenenmale zoude zijn afgeweken, neen, men heeft getracht het goede te behouden, vanwaar het ook afkomstig was, maar men heeft voornamelijk zich toegelegd om in dit onderwerp, waarin het zoozeer er op aankwam om de zorg voor de belangen van een afwezende te verbinden met de belangen van ver-

¹ Voorduin, dl. III, bladz. 201.

² Voorduin t. a. p.

moedelijke gerechtigden, zooveel systematische orde, zooveel voorzorg en tevens zooveel duidelijkheid te brengen, als de zaak vereischte, ten einde alle belanghebbenden in de wetsbepalingen zelve een duidelijke aanwijzing van hunne rechten en verplichtingen, en de rechter een gemakkelijken en zekeren leidraad voor zijne voorzieningen en beslissingen zoude kunnen aantreffen.”¹

Mr. C. Asser zegt over de veranderingen, die de Code in dezen titel heeft ondergaan: »Hoezeer vele bepalingen in dezen titel vervat, uit het Fransche Wetboek zijn ontleend, heeft men echter vermeend, denzelven geheel te moeten omwerken, niet alleen met het oogmerk, om de materie van vele misslagen en onnauwkeurigheden, welke in het Fransche recht zijn ingeslopen, te zuiveren, en leemten te herstellen, maar in het bijzonder omdat de Nederlandsche wetgever bij het opstellen van den nieuwen titel, van andere beginselen is nitgegaan.”²

In het wetboek van 1830 had men geheel de indeeling gevolgd van den Code Civil. De opschriften van den 4^{den} titel des 1sten Boeks van den Code Civil luiden: de la présomption d'absence, de la déclaration d'absence, des effets de l'absence; bij ons voerden de afdeelingen tot opschrift: 1ste van het vermoeden van afwezendheid en de maatregelen

¹ Staatscourant 11 Juni 1832.

² Ned. Burg. Wetb. 2de druk, blz. 217.

waartoe dat vermoeden kan aanleiding geven, 2de van afwezendverklaring, 3de van de gevolgen der afwezendheid, met opzicht tot de goederen welke de afwezende ten tijde van zijne verdwijning bezat.

De reden waarom deze verdeeling in ons tegenwoordig wetboek niet behouden is, wordt ons duidelijk door de rede gehouden door den heer Beelaerts van Blokland in de zitting der Tweede Kamer van 8 Juni 1832. Hij zeide: De meer fijne, dan ware onderscheiding van *vermoedelijk* afwezenden, en *werkelijk* afwezenden of afwezend verklaarden, latende varen, heeft men begrepen, dat iemand, die niet tegenwoordig is ter zijner woonplaats, en zijne zaken zonder beheer laat of geene volmagt daartoe achterlaat, in den natuurlijken en eigenlijken zin des woords, *afwezig* is, maar men heeft tevens begrepen, dat zoodanige afwezigheid kan zijn van een zeer verschillenden aard, iemand is, of zeer kortstondig van huis afwezig, op reis tot waarneming van openbare of bijzondere belangen; of ook tot verlustiging, tot luchtverwisseling, tot bevordering zijner gezondheid."

Zoodanig van huis zijn, vordert geene blijvende voorzieningen, en in den rechtskundigen zin des woords, kan zoodanig iemand zelfs niet *vermoedelijk afwezend* worden genoemd.

» Evenwel het kan plaats hebben, dat er iets gebeurt waarbij hij belang heeft, waarbij zekere rechten zijn uit te oefenen,

indien hij nu geen volmacht heeft gelaten noch eenige orde gesteld heeft op het waarnemen zijner belangen, is het billijk, dat er, zoowel voor zijne rechten en belangen, als voor die welke met de zijne in gemeenschap staan, gezorgd worde."

De memorie van toelichting die gevoegd was bij het ontwerp van Februari 1832 vergeleek dit ontwerp met den titel van het Wetboek van 1830. Die memorie zeide dat de wijzigingen bestonden in drie hoofdtrekken die achtereenvolgens opgesomd werden. In 't kort kwamen die wijzigingen hierop neêr:

1°. De eerste afdeeling handelende »over de voorloopige voorzieningen, welke in geval van afwezendheid kunnen plaats hebben", liet te veel aan de willekeur des rechters over, terwijl daarentegen in het nieuwe ontwerp niet meer aan den rechter overgelaten is, dan volstrekt noodzakelijk was, en tevens is zorg gedragen, dat de belangen van den afwezige op eene behoorlijke wijze zullen worden waargenomen.

2°. Daar waar het fransche recht van het beginsel uitgaat dat in een gegeven geval slechts *onsekerheid* bestaat, of de afwezige dood of levend is, wordt in het ontwerp in dit geval met inachtneming van de noodige formaliteiten een *vermoeden* geboren dat zoodanig persoon is overleden. Mogen ook in dit geval meestal de resultaten dezelfde zijn, zoo meende men toch de zaak uit een meer rechtskundig oogpunt te hebben behandeld, door het daarvoor te houden, dat iemand

wiens leven of dood onzeker is, na zooveel tijdsverloop en formaliteiten, als *overleden* mag worden aangemerkt, *totdat van het tegendeel blijke*.

3°. Men heeft vermeend de verklaring van vermoedelijk overlijden niet *lichtvaardig* te moeten toelaten, en derhalve bevolen, dat de afwezige, bij driemaal herhaalde edictale citatien, zal moeten worden opgeroepen enz., ten einde op alle mogelijke wijze den afwezige, indien hij mocht in leven zijn, in de gelegenheid te stellen, om van het verzoek tot de verklaring van vermoedelijk overlijden, te kunnen kennis dragen (art. 523).

Afwezigheid wordt gewoonlijk in drie tijdperken onderscheiden, waarvan het eerste onderstelt dat iemand gedurende vijf jaren afwezig is, zonder volmacht tot het waarnemen van zijn zaken gegeven, of orde op het beheer van dezelve gesteld te hebben. Heeft iemand bij het verlaten zijner woonplaats eene volmacht tot het waarnemen zijner zaken gegeven of orde op het beheer derzelve gesteld, dan wordt het tijdperk verdubbeld tot 10 jaren verloopen zijn, na zijn vertrek of na de laatste tijding van zijn leven. Art. 526. In dit tijdperk komt dus slechts in aanmerking het afwezig zijn, en bemoeit men zich volstrekt niet met het al of niet bestaan van het individu. In dit tijdperk kan er slechts aanleiding zijn tot het nemen van voorloopige maatregelen.

Meent de rechter er zich mede te moeten bemoeien, dan

heeft men als hoofdvereischten gesteld: 1°. dat iemand zijn woonplaats hebbe verlaten, 2°. dat hij geene volmacht hebbe gegeven tot het waarnemen zijner zaken en belangen, of eenige orde op het beheer van dezelve hebbe gesteld; of wel, dat de door hem gegevene volmacht is vervallen, 3°. dat er noodzakelijkheid zij, om in het beheer zijner zaken en belangen, geheel of gedeeltelijk te voorzien, of hem te doen vertegenwoordigen.

Zonder zamenloop dezer vereischten komt er noch verzoek van belanghebbenden of van het openbaar ministerie, noch voorziening van den rechter te pas. ¹ Zijn deze vereischten niet aanwezig, dan mag staatshulp den afwezige niet worden opgedrongen.

Na verloop van vijf of tien jaren treedt de afwezigheid het tweede tijdperk in en kan de rechter een vonnis uitspreken waarbij de afwezige vermoedelijk overleden wordt verklaard. Tengevolge hiervan kunnen de vermoedelijke erfgenamen en andere rechthebbenden de goederen van den afwezige voorloopig in bezit nemen. Hier wordt dus het vermoeden uitgesproken dat de afwezige misschien, ja waarschijnlijk dood is, maar wordt de mogelijkheid niet uitgesloten dat hij terugkeert.

In het derde tijdperk gaat de wetgever uit van het gevoelen

¹ Staatscourant van 11 Juni 1832.

dat het wel mogelijk is dat de afwezige terugkeert maar hij beschouwt het toch als zoo onwaarschijnlijk, dat hij, behoudens het recht van den afwezige voor dat mogelijk geval, derden veroorlooft te handelen met de goederen die zij in voorloopig bezit hadden genomen, alsof het werkelijk de hunne waren. Dat is alzoo het tijdperk der *wettelijke* zekerheid van overlijden.

De tijdperken van afwezigheid waarover ik in de voorgaande blijdzijden een overzicht gaf zijn duidelijk omschreven en bepaald bij de wet.

Dat onderscheid wordt door alle schrijvers over het burgerlijk recht aangenomen maar zij letten niet altijd op een ander onderscheid dat in dezen titel van belang is namelijk op het verschil dat er bestaat tusschen vermogensrecht en het familierecht.

Immers de wetgever behandelt ook de gevolgen van afwezigheid ten opzichte van het familierecht.

Onder die gevolgen hebben wij in de eerste plaats te begrijpen: de rechtsverhouding tusschen den afwezige, zijnen achtergebleven echtgenoot en zijne minderjarige kinderen. Deze voorzieningen betreffen niet het vermogensrecht maar het familierecht.

De voorzieningen, die het vermogen van den afwezige betreffen kunnen worden uitgelokt door het verzoek van belanghebbenden (dit zijn, indien het verzoek eene verklaring van vermoedelijk overlijden ten doel heeft, de vermoedelijke erfgenamen) en door het openbaar ministerie (artt. 519 en 523).

Al is de verklaring van vermoedelijk overlijden uitgesproken dan brengt dit toch volstrekt geen verandering te weeg in het huwelijk van den afwezige. Dat huwelijk blijft bestaan. Er is ook geen enkele reden waarom het zou worden ontbonden. De achtergebleven echtgenoot toch kan meenen dat de afwezige zal terugkomen, of althans nog in leven is, of nog andere redenen hebben waarom hij zich aan hem verbonden gevoelt en verbonden wil blijven, en het zou dan tegen alle maatschappelijke en zedelijke begrippen strijden dat het huwelijk ontbonden werd door toedoen van hen die alleen met het oog op geldelijke belangen en buiten het huwelijk staande, de verklaring van vermoedelijk overlijden uitlokten.

De uitspraak van vermoedelijk overlijden heeft dus slechts invloed op het vermogensrecht niet op het familierecht, niet op het huwelijk. Den invloed, dien zij op dit laatste heeft, regelt de wetgever afzonderlijk in art. 550.

Hij heeft niet gewild dat de achtergeblevene zou veroordeeld zijn tot coelibaat door de onzekerheid van bestaan des afwezigen en heeft daarom in artikel 550 hem het recht gegeven om, na zekere formaliteiten in acht genomen te

hebben, vergunning te vragen aan den rechter tot het aangaan van een nieuw huwelijk.

Wordt die vergunning verleend dan moeten, onafhankelijk van de verklaring van vermoedelijk overlijden, die nieuwe formaliteiten worden in acht genomen. Evenmin als de wet gezegd heeft dat door het vermoedelijk overlijden het huwelijk ontbonden wordt, evenzoo weinig heeft zij den achtergebleven echtgenoot toestemming gegeven om zonder nadere vergunning een ander huwelijk aan te gaan.

Op het huwelijk blijft de verklaring van vermoedelijk overlijden buiten alle uitwerking; alleen kan door haar de huwelijks gemeenschap worden ontbonden maar dit laatste behoort al weder tot het vermogensrecht.

Door het verlof aan den achtergebleven echtgenoot verleend tot het aangaan van een nieuw huwelijk wordt zelfs geen vermoeden van overlijden geboren waarop de vermoedelijke erfgenamen zich kunnen beroepen. Willen zij de goederen van den afwezigen verdeelen, dan is het noodig dat na nieuwe oproepingen de rechter het vermoedelijk overlijden uitspreekt.

Zoorn als er verband bestaat tusschen de verklaring van vermoedelijk overlijden en de betrekking tusschen den afwezige en diens achtergebleven echtgenoot, evenmin bestaat er verband tusschen die verklaring en den rechtstoestand der achtergebleven kinderen.

De toestand of rechtsverhouding der kinderen ten opzichte hunner ouders blijft geheel dezelfde of er een tijdelijk bewindvoerder is benoemd of niet, of er vermoedelijk overlijden uitgesproken is, ja dan neen. Maar ook de verhouding van den achtergebleven echtgenoot tot de kinderen verandert hoegeenaamd niet door eene der vermelde omstandigheden. Ook het latere huwelijk van den achtergebleven echtgenoot brengt daarin geene verandering.

Deze rechtsverhouding nu, de rechtsverhouding tusschen de minderjarige kinderen van een afwezige en hunne ouders stel ik me voor in dit proefschrift te behandelen.

Ik zal mij dus bepalen tot het bespreken van de art. 552 553 en 554 B. W. voornamelijk het oog vestigende op art. 552 waarin bepaald wordt welken invloed op den rechtstoestand van minderjarige kinderen de afwezigheid van een der ouders heeft.

In de eerste plaats komt het er op aan wie van beide ouders de gemeenschappelijke woonplaats verlaten heeft.

Is het de moeder die afwezig is dan brengt dit geene verandering ten opzichte van de kinderen te weeg, immers zij oefent geen macht over hen uit, want de man heeft, zolang de beide ouders leven, de ouderlijke macht zonder inmenging der vrouw. Zelfs daar waar de wet haar het recht van medespreken geeft, is dit recht van geringe beteekenis: zoo zien wij bijvoorbeeld dat bij het voorgenomen huwelijk

van het kind de toestemming der moeder niets ter zake afdoet; zelfs indien zij op voldoende gronden bezwaar zou kunnen maken en haar toestemming weigeren, wordt het huwelijk toch voltrokken want de vader heeft slechts te verklaren dat de toestemming van de moeder is gevraagd geweest. Art. 92 B. W.

Geheel anders is het echter als de man niet in staat is om de ouderlijke macht uit te oefenen. Dan vervult de vrouw zijn plaats als zoodanig overeenkomstig de bepaling van art. 355 al. 2: »Indien de vader daartoe (d. i. tot het uitoefenen der vaderlijke macht) buiten de mogelijkheid is, wordt hij door de moeder vervangen.»

De vrouw zal alzoo ook in het geval dat de man afwezig is (want dan zal hij in de eerste plaats wel in de onmogelijkheid daartoe zijn) de vaderlijke macht in zijn plaats uitoefenen.

De bepaling van art. 355 al. 2 wordt ten overvloede nog bevestigd door art. 552 al. 1: »Indien de vader zijne woonplaats verlaat, met achterlating van minderjarige kinderen, zonder orde op zijne zaken gesteld te hebben, zal de moeder alle rechten van den man uitoefenen, zoowel met betrekking tot de opvoeding der kinderen als tot het beheer van hunne goederen.»

De macht, hier aan de moeder opgedragen, wordt afhankelijk gesteld van de omstandigheid of de man orde op zijne zaken heeft gesteld of dit heeft nagelaten.

Wat nu heeft de wetgever met deze woorden bedoeld?

Hooren wij wat Mr. Diephuis hieromtrent zegt:

» De wet vordert echter dat de vader zij heengegaan zonder orde op zijne zaken gesteld te hebben. Evenmin als in art. 141 C. N. was deze voorwaarde vermeld in het wetboek van 1830; bij de herziening is zij, op het voorstel van eene der afdeelingen, ingevoegd, zonder dat blijkt wat men daarmede bedoeld heeft.»

» Wij vinden nagenoeg gelijke uitdrukkingen in art. 519 en 523; in het laatste wordt enkel de duur der afwezigheid, gevorderd om tot eene verklaring van vermoedelijk overlijden te komen, in dat geval korter gesteld, dan wanneer er wèl orde op het beheer der zaken gesteld is (art. 526); in het eerste moet er van afhangen of er behoefte bestaat aan voorloopige voorzieningen, zooals daar worden bedoeld; en zoo zal het er bij art. 552 op aankomen, niet of de vader gezorgd heeft voor het beheer zijner zaken; van dat beheer spreekt art. 552 ook niet, maar of hij orde heeft gesteld op hetgeen de kinderen betreft, of hij voor de kinderen gezorgd heeft, gelijk art. 553 zegt, en zal daarvan de macht der moeder afhangen.»

» Maar waaraan valt nu hierbij te denken? Van het benoemen van een voogd kan kwalijk sprake zijn; de vader, daartoe als langstlevende bevoegd, wanneer de kinderen onder voogdij staan, is het niet, waar ook de moeder nog leeft en geen

voogdij te pas komt; en evenmin van een raadsman, dien de vader alleen aan de langstlevende moeder als voogdes kan toevoegen.¹

Mr. Opzoomer is het echter met deze verklaring niet eens. Hij zegt: »De man moet tevens verzuimd hebben de waarneming zijner rechten en verplichtingen aan een ander op te dragen, dat is orde op zijne zaken stellen. Vandaar dat de derde afdeeling onzer Staten-Generaal te recht voor het opnemen dezer woorden *zonder orde op zijne zaken gesteld te hebben*, ijverde, en de regeering terstond aan dat verlangen voldeed.

»Prof. Diephuis heeft zich met die woorden onnoodige zwaarigheid gemaakt. Dat de afwezige vader vóór hij vertrok geen voogd kon benoemen, stem ik gaarne toe. Maar zoo zeker als hij het oordeelt dat het stellen van orde op zijne zaken hier een geheel ander is dan in art. 519 en 523, zoo zeker acht ik het tegendeel. Die een algemeene volmacht geeft, draagt iemand den last op, om hem in alles te vertegenwoordigen, wat tot het gebied der burgerlijke handelingen behoort; het is alsof in hem de afwezige zelf te huis was; en men mag op dezen regel slechts dan eene uitzondering aannemen, wanneer de wet voor eenige handeling uitdrukkelijk een bijzonder daartoe gemachtigde vordert.»²

Ik geloof evenwel dat het gevoelen van Mr. Diephuis vol-

¹ Mr. G. Diephuis. Het Ned. Burg. Recht, dl. V, blz. 256, 3de druk.

² Mr. C. W. Opzoomer, B. W. Dl. II, Blz. 614, 2e druk.

komen juist is; immers zooals ik hierboven heb gezegd, bestaat er geen verband tusschen de vermogensrechtelijke en de familierechtelijke zijde van het instituut der afwezigheid. Men mag niet redeneeren van de eene tot de andere.

Wat Mr. Opzoomer zegt omtrent de vertegenwoordiging door een lasthebber, moge op zichzelf juist zijn, toch meen ik te mogen stellen dat eene algemeene volmacht den lasthebber niet machtigt tot het vertegenwoordigen van den lastgever in alle burgerlijke handelingen, maar dat er voor sommige zeker eene speciale volmacht noodig is, al eischt de wet die ook niet uitdrukkelijk. Bij voorbeeld: alle handelingen, die betrekking hebben tot het huwelijk, zullen zeker niet door een algemeen gevolmachtigde kunnen worden waargenomen, ofschoon de wet volstrekt niet vordert dat daartoe een speciaal gemachtigde benoemd worden zal. Zoo zal ook een gemachtigde, die voorzien is van een algemeene volmacht, den voogd niet in alle handelingen, die uitvlocisels zijn van de voogdij, kunnen vertegenwoordigen, en toch eischt de wet geen speciaal gemachtigde daartoe. Voorbeelden van dien aard zijn er vele, laat mij nog slechts opmerken dat ook het erkennen van natuurlijke kinderen of het ontkennen van wettigheid niet kan geschieden door een algemeen gevolmachtigde, terwijl de wet ook hier van een bijzondere volmacht zwijgt. Ik meen alzoo het gevoelen van Mr. Diephuis als het meest juiste te mogen aannemen. Echter kan ik

niet met den geleerden schrijver instemmen, als hij er bij voegt:

»Men zal dus alleen moeten denken aan bepaalde maatregelen en voorzorgen, welke de vader vóór zijn vertrek met betrekking tot zijne kinderen heeft genomen. De bevoegdheid daartoe ligt in zijne vaderlijke macht, en ik zie daarbij geene reden, om te onderscheiden tusschen de zorg voor den persoon en het beheer van de goederen des kinds, beide zijn gelijkelijk in de vaderlijke macht begrepen en de woorden van art. 552 B. W. zelf: zoowel met betrekking tot de opvoeding der kinderen, als tot het beheer van hunne goederen, maken ook hier zoodanige onderscheiding niet aannemelijk.»¹

Mr. Diephuis steunt hier op een bepaling die ondoordacht door den wetgever is neergeschreven. Mr. Opzoomer zegt in de zooeven aangehaalde woorden dat eene der afdeelingen de bijvoeging »zonder orde op zijne zaken gesteld te hebben» *terecht* verlangde, maar het is mij niet helder waarom dit terecht verlangd werd; men heeft er geene gronden voor gegeven, uit niets blijkt waarom de bijgevoegde woorden nuttig waren en ook uit het betoog van Mr. Opzoomer is het mij niet duidelijk geworden wat er het goede van is.

Wat mij betreft, ik geloof dat zij ondoordacht zijn neergeschreven; zij vinden geen grond in andere bepalingen van de wet.

¹ Mr. Diephuis, N. B. R., blz. 500, 2e druk.

M. i. gaat de redeneering van Mr. Diephuis niet op, omdat als de vader de ouderlijke macht heeft, hij natuurlijk wel kan bepalen wat hij wil dat er ten aanzien van zijne minderjarige kinderen geschieden zal, maar niet in ons geval, in het geval dat de vader afwezig is, en de ouderlijke macht dus is overgegaan op de overblijvende moeder.

Zoodra de vrouw de ouderlijke macht uitoefent, heeft zij de bevoegdheid om de bepalingen, gemaakt door den vader toen *hij* de ouderlijke macht uitoefende, te niet te doen en alle zijne voorzorgen te verijdelen. De vader mag de ouderlijke macht zelve niet afstaan, maar wel de feitelijke uitoefening daarvan; hier echter kan men de juridieke macht van de feitelijke uitoefening niet scheiden, want is de macht zelve op een ander overgegaan, dan is men geheel uitgesloten van het recht om de feitelijke door een ander namens ons zelve te doen uitoefenen. Hieruit volgt dat als de vrouw de ouderlijke macht krijgt, aan haar ook de feitelijke uitoefening daarvan behoort.

Om dezelfde reden moet ik ook het gevoelen van den heer van Nooten afkeuren. Deze zegt: »dat de ouderlijke macht tweeeërlei werking heeft, de eerste bepaalt zich tot den persoon, de tweede tot de goederen des kinds. Is nu de vader afwezig dan wordt de macht over de persoon des kinds uitoefend door de moeder; die macht komt haar van rechtswege toe en kan door den vader aan geen derde worden opgedragen.»

»Geheel anders echter is het met het bewind over de goederen, de vader kan dit bewind onder zijne verantwoordelijkheid aan een derde opdragen. Het orde stellen op zijne zaken heeft dus betrekking op die maatregelen en voorzorgen, welke hij neemt voor het bewind zijner goederen en die zijner minderjarige kinderen.”¹

Te vergeefs zou men zich beroepen op de woorden van art. 553, »zonder voor hunne minderjarige kinderen te hebben gezorgd” om de mogelijkheid der scheiding van het feitelijke en juridieke uitoefenen der ouderlijke macht te verdedigen, want het is daar een geheel ander geval. Er is daar geen achtergebleven moeder op wie de macht is overgegaan en die daardoor de plaatsvervulling in de feitelijke uitoefening onmogelijk maakt. In het geval van art. 553 zijn geen van beide ouders aanwezig.

Zeer moeielijk is het dus om uit te maken wat men bedoeld heeft met de woorden zonder orde op zijne zaken gesteld te hebben.

De tweede alinea van art. 552 beperkt echter de macht der vrouw door de woorden: »De bloedverwanten of aangehuwden van den afwezigen vader kunnen zich daartegen bij den kantonrechter verzetten, die alsdan, behoudens beroep aan de arrondissements rechtbank uitspraak doet.”

¹ N. F. V. N. Opm. en meded., Dl. V, bladz. 209.

In de eerste plaats is het de vraag wat de wetgever bedoeld heeft met bloedverwanten en *aangehuwden*. Ik geloof hier weder eene onvolledigheid of liever eene onnauwkeurigheid van den wetgever te zien.

Het is niet twijfelachtig waarom deze bepaling in de wet is opgenomen. Men heeft een waarborg willen hebben tegen kwade praktijken der vrouw of slecht beheer harerzijds.

Daarom heeft men aan de bloedverwanten en aangehuwden *des mans* het recht van verzet gegeven. Maar nu kunnen de aangehuwden des mans ook bloedverwanten zijn der vrouw, b. v. de broeder der vrouw is aangehuwd aan, is zwager van den man. De bloedverwanten der vrouw evenwel zijn hier uitgesloten en de wetgever heeft dus zeker met het woord »aangehuwden» in dit artikel: die aangehuwden van den man bedoeld waarmede de zwagerschap alleen door middel van zijn eigene bloedverwanten is ontstaan.

Door het verzet slechts te geven aan de bloedverwanten en aangehuwden des mans zegt de wet tevens dat de vrouw zelve geen verandering brengen kan in haar toestand. Het is ook niet wel denkbaar dat zij zelve zich beschuldigen zou van slecht beheer of kwade trouw.

Het geval heeft zich voorgedaan te Amsterdam bij het kantongerecht N°. 1 dat eene moeder, die vergunning had verkregen van de rechtbank om, volgens art. 550, een nieuw huwelijk aan te gaan, verlangde in de voogdij bevestigd te

worden en dat haar een toezienenden voogd over hare minderjarige kinderen zou toegevoegd worden. De kantonrechter heeft toen echter terecht geweigerd in de verlangde voogdij te voorzien om reden dat in casu de moeder de ouderlijke macht uitoefent.¹

Met dezen grond kan Mr. Scholten² zich niet vereenigen omdat »de uitoefening van het onderstelde recht der hertrouwde moeder om de goederen van haar kinderen te beheeren, nà het aangaan van een tweede huwelijk, in rechten niet bestaanbaar is. Zij is toch den man gehoorzaamheid verschuldigd (art. 161).

Niet zij, maar de man beheert hare goederen (art. 160 170) en zonder zijn bijstand kan zij geen enkele daad van welken aard ook, tot het beheer betrekking hebbende, verrichten (art. 163).

Deze argumentatie vind ik niet zeer afdoende. De hertrouwde vrouw kan toch zeer goed in enkele rechtsbetrekkingen staan waar zij handelend optreedt zonder medewerking of bijstand van den man. Zoo bijv. zal de hertrouwde moeder, ook al is haar man medevoogd, geheel zonder zijn bijstand huwelijks-toestemming verleenen aan hare kinderen. Getrouwde vrouwen kunnen mandatarissen zijn en wanneer zij in die kwalitoit handelingen doen, zal zulks geschieden zonder bijstand van

¹ Weckblad v. h. Recht n°. 3611.

² Themis 1873, blz. 512.

den man. En men zegge niet, dat die bijstand reeds is verkregen door de toestemming van den man die vereischt wordt tot het accepteren der volmacht: want dit is geheel iets anders.

De tweede echtgenoot kan een zeer achtenswaardig man zijn, zoodat de familie der kinderen van den afwezige volstrekt geen reden meent te hebben om hem het beheer te ontnemen. Mochten zij het echter noodzakelijk achten dat de stiefvader de goederen niet beheert, welnu dan kunnen zij altijd gebruik maken van art. 552 tweede gedeelte, dit is: in verzet komen bij den kantonrechter.

Evenmin als het vermoedelijk overlijden verklaren des afwezenden eenigen invloed heeft op het huwelijk des achtergeblevenen, even weinig staat het huwelijk en de bepalingen daaromtrent in verband met die over de achtergeblevene minderjarige kinderen. Als dus de vader afwezig is oefent de moeder de ouderlijke macht uit, zij blijft die voortdurend uitoefenen, hetzij zij hertrouwt of niet, onverschillig hoelang de man afwezig is; niemand kan haar de macht ontnemen, tenzij om speciale redenen bijv. als zij krankzinnig wordt e. d.

Slechts dan kan die ouderlijke macht opgeheven worden indien de bloedverwanten of aangehuwden des mans bij den kantonrechter in verzet komen. De kantonrechter doet alsdan uitspraak behoudens beroep aan de arrondissements-rechtbank.

Maar welke zal dan de uitspraak van den kantonrechter zijn?

Mr. Opzoomer zegt omtrent deze woorden het volgende:

»Aan de bloedverwanten, die naar den algemeenen regel van art. 355 geen het minste recht van verzet hebben, wordt hier, waar het eene bijzondere toepassing van dien algemeenen regel geldt, dat recht toegekend.

»Zij kunnen zich, zegt ons artikel, daartegen verzetten, en dit woord *daartegen* kan onmogelijk op iets anders zien dan op het geheele optreden der vrouw in de plaats van haar afwezigen man. Men moet onzer taal geweld aandoen, om in dit artikel te lezen, dat zij zich tegen bepaalde handelingen kunnen verzetten, waarin de vrouw hare macht uitoefent. De bloedverwanten moeten dus, hoe vreemd het volgens eenvoudige rechtsbeginselen moge schijnen, tegen het geheele recht der vrouw opkomen. Eveneens moet derhalve de kantonrechter beslissen of zij dat recht al dan niet zal behouden. Maar wat, zoo hij een uitspraak doet in den laasten zin?

Ofschoon beide de ouders nog in leven zijn, hel ik er toch toe over, om te gelooven, dat hij een voogd over de minderjarigen moet benoemen. De vrouw, die niet kan handelen, schijnt gelijk te moeten staan met de vrouw die niet bestaat, in welk geval art. 554 het benoemen van een voogd voorschrijft.”¹

De hoogleeraar wil dus een voogd doen benoemen »ofschoon,” zegt hij, »beide ouders in leven zijn.” Ik wil volstrekt niet beweren dat een van beide ouders niet meer in leven is, maar

¹ Mr. Opzoomer t. a. p. bladz. 615.

slechts opmerken dat het bestaau van beide niet volkomen zeker is, zooals het stellige »ofschoon” zou doen vermoeden.

Ook gaat het, dunkt mij, niet aan om een werkelijk aanwezende vrouw, te beschouwen als niet bestaande. En kan voorts ook geen sprake zijn van eene vrouw die niet kan handelen, vóór dat de uitspraak, die op het verzet kan volgen, haar in dien toestand heeft gebracht; die toestand kan dus geen grond der uitspraak zijn. De toestand waarin zij door die uitspraak wordt gebracht, zou haar bovendien alleen beletten ter nitoeffening der ouderlijke macht te handelen, maar geen reden zijn om haar alle gezag te ontnemen.¹

De moeielijkheid door dit artikel ontstaan schijnt voor den heer N. F. V. N.² geen zwaarigheid op te leveren; hij zegt toch: »Evenzoo nu zal de kantonrechter, indien de vader zijne woonplaats heeft verlaten, en de moeder zijne plaats bekleedt, zoowel wat de opvoeding der minderjarigen, als wat het beheer hunner goederen aangaat, op het verzoek der bloedverwanten geene andere beslissing kunnen nemen, dan door bij zijne uitspraak op dat verzet bij voorraad in de toeziende voogdij te voorzien; deze rechtsbeschouwing schijnt mij toe, uit gelijkheid van reden, het meest te strooken met de bedoeling des wetgevers.”

Deze redeneering komt mij niet juist voor. Dat er een

¹ Diephuis t. a. p. bladz. 259.

² Opmerk. en meded. t. a. p. V, Blz. 213.

toezicende voogd zal benoemd worden, indien de bloedverwanten zich verzetten, geef ik gaarne toe maar slechts op voorwaarde dat er vooraf een voogd of voogdesse zal benoemd zijn, anders niet, want het gaat moeielijk om een voogd te controleeren als er geen voogd is. Ook komt het den heer v. N. onaannemelijk voor om den kantonrechter te laten beslissen, of de moeder het beheer zal kunnen behouden; er is volgens hem geen denkbare reden, waarom de wetgever hier in het beheer der moeder minder vertrouwen zou stellen dan in geval van overlijden des vaders.

Waarin dit onaannemelijke bestaat weet ik niet want het onderscheid tusschen de ouderlijke macht door de moeder uitgeoefend en de voogdij over de minderjarige kinderen is, vooral wat aangaat de zekerheid omtrent het beheer hunner goederen, toch zeer groot.

De schrijvers over den Code civil geven in dit geval volstrekt geen licht en wel vooreerst omdat in den Code de bepaling ontbreekt dat de bloedverwanten of aangehuwden des mans in verzet kunnen komen bij den Kantonrechter en ten tweede omdat in den Code de beteekenis van afwezigheid eenigzins anders is als in ons wetboek; een verschil dat er waarschijnlijk veel toe heeft bijgedragen om de auteurs het onderscheid uit het oog te doen verliezen dat er bestaat tusschen de vermogens-rechtelijke en de familie-rechtelijke betrekkingen, een onderscheid dat in deze materie van het grootste gewicht is.

Demolombe¹ verdeelt, bij de behandeling der familie-rechtelijke zijde van ons instituut de afwezigheid in dezelfde tijdperken als bij de vermogens-rechtelijke. Hij zegt: Nous allons examiner les mesures à prendre dans ces différentes hypotheses: 1° Pendant la présomption d'absence, 2° Après l'absence déclarée.

Gedurende »la présomption d'absence" oefent de moeder, volgens Delvincourt, de voogdij niet uit, maar: »elle exerce les droits du père et les siens; par la même raison, je pense qu'elle a droit de ce moment, d'exercer la puissance paternelle, sauf peut-être l'observation de l'article 381. En effet cette puissance appartient, pendant le mariage, au père et à la mère, quoiqu'elle ne puisse être exercée que par le père: or, ici, la mère réunit les droits de son mari aux siens propres. Je pense également qu'elle pourra, en vertu du mandat légal qui lui est donné par l'article 141, exercer sans autorisation, toutes les fonctions de tutrice, sans qu'il soit nécessaire, comme le pense un auteur, qu'elle se fasse autoriser pour chaque acte, ni même qu'elle se fasse donner par le juge une autorisation générale, qui ne pourrait avoir plus de force que celle qui lui est donnée par la loi elle-même. Quand la femme est nommée tutrice de son mari interdit, elle n'a pas besoin de se faire autoriser pour administrer la tutelle.

¹ Dl. II. Bladz. 451.

Quid, après la déclaration d'absence." Je pense d'après les articles 123, 126 et 451, qu'il y a lieu à nommer un subrogé tuteur.

Nadat ik alzoo over de vraag, wat de kantonrechter moet beslissen bij verzet van de bloedverwanten, het gevoelen van de schrijvers heb aangehaald, meen ik te mogen besluiten dat die verschillende opinies niet voldoen.

Ik wil daarom onafhankelijk van die schrijvers, mijn eigen gevoelen zeggen.

Het eerste deel van art. 552 is eene herhaling van art. 335 al. 2 een artikel dat niet voorkomt in den Code.

Waarom was die herhaling noodig? Eenvoudig omdat men het algemeene van art. 355 al. 2 wilde beperken en wel door bijvoeging van het tweede gedeelte van art. 552. Dat dit tweede gedeelte eene beperking is op art. 355 al. 2 blijkt uit de woorden »bloedverwanten en aangehuwden *des mans*."

De minderjarige kinderen worden als 't ware geplaatst tusschen twee partijen. De eene partij is de moeder, de andere partij zijn zij die het meeste belang hebben bij de behartiging van het lot van hen die hunnen bloedverwant het liefst waren.

Er is volstrekt geen reden om te meenen dat de moeder hare kinderen niet goed behandelen zal, zij zal dus de ouderlijke macht uitoefenen totdat de andere partij van oordeel is dat het belang der kinderen benadeeld wordt. Zij komen

dan op om de belangen des afwezigen waar te nemen. Daartoe verwijst de wet hen uitdrukkelijk naar den kantonrechter.

De kantonrechter onderzoekt de zaak en doet uitspraak. Blijkt hem dat het verzoek der bloedverwanten ongegrond is, dan wijst hij hen af; en zijn zij niet tevreden dan staat beroep bij de arrondissements-rechtbank voor hen open.

Is hun verzoek volgens hem gegrond dan moet hij hun ter hulp komen.

Hoe moet hij dat doen?

De reden waarom voorziening gevraagd wordt is deze dat de belangen der minderjarige kinderen gevaar loopen.

Om dat te voorkomen trachten de bloedverwanten meerdere zekerheid voor de belangen der kinderen te verkrijgen. Die kan niet verkregen worden door de aanstelling van een curator, want deze wordt slechts aangesteld voor het speciale geval van tegenstrijdig belang. Ook kan de kantonrechter geen bewindvoerder benoemen, immers dan zou hij zijne bevoegdheid te buiten gaan, daar bewindvoeders slechts door de rechtbank benoemd kunnen worden.

Wat dan?

De kantonrechter zal in de voogdij voorzien.

Dat er voogdij is, terwijl beide ouders misschien in leven zijn is eenvoudig een uitvloeisel van de wet, evenzoo als in het geval voorzien bij art. 421. »Minderjarigen, die in eenig gesticht van weldadigheid zijn opgenomen, verblijven, zoo-

lang zij zich daarin bevinden, of daartoe behooren, onder de voogdij van de regenten van dat gesticht."

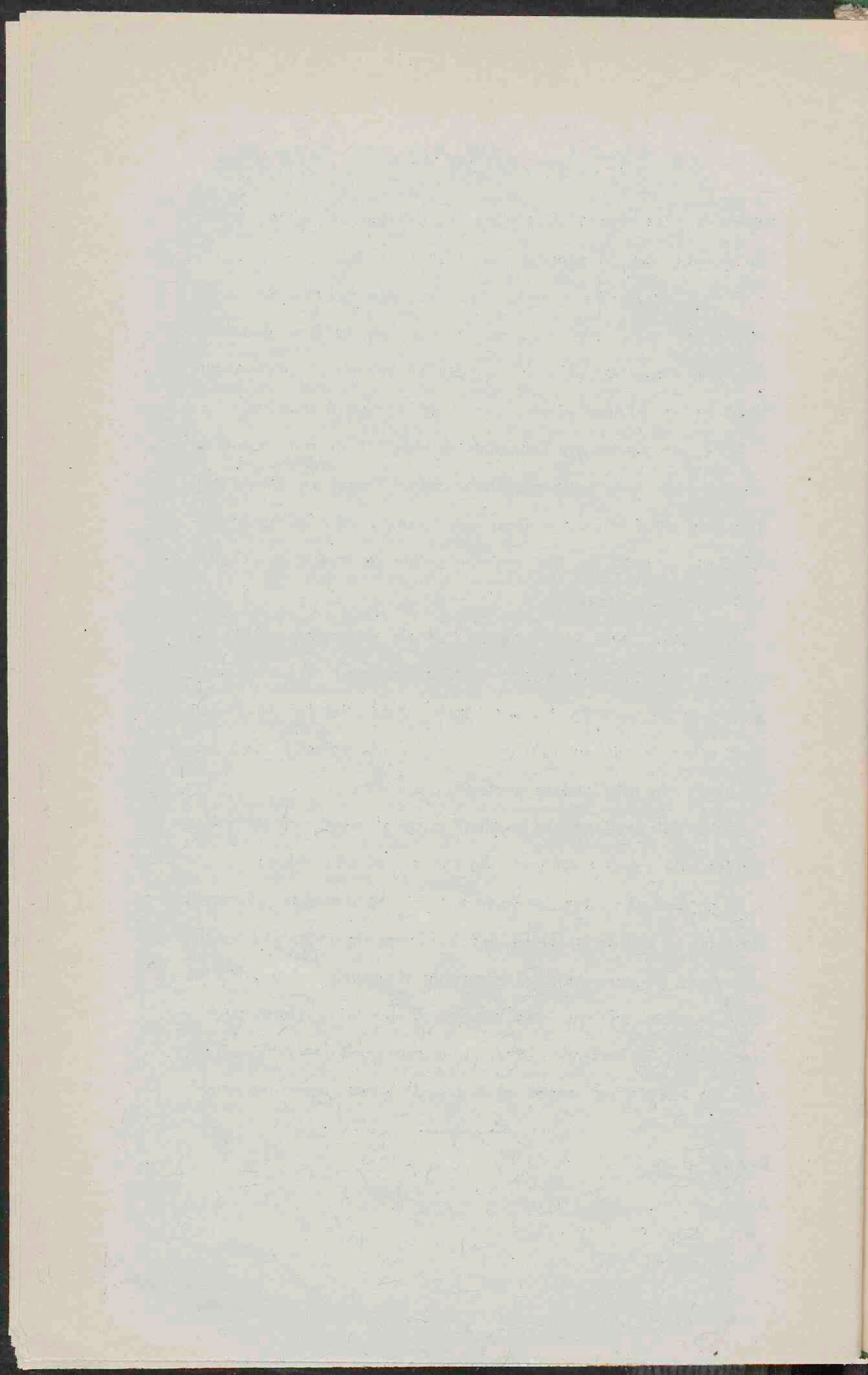
Wordt er in de voogdij voorzien, dan hebben de bloedverwanten verkregen wat zij wilden, zij hebben den verlangden waarborg. Er zal natuurlijk zekerheid worden gesteld en er zal een toezienenden voogd benoemd worden.

Wie zal als voogd benoemd worden? Niemand, want de moeder zal *ipso jure* voogdesse zijn. Neemt zij de voogdij aan dan zal niemand in staat zijn haar de uitoefening te verhinderen, tenzij in die gevallen waar de wet uitdrukkelijk het tegendeel bepaalt.

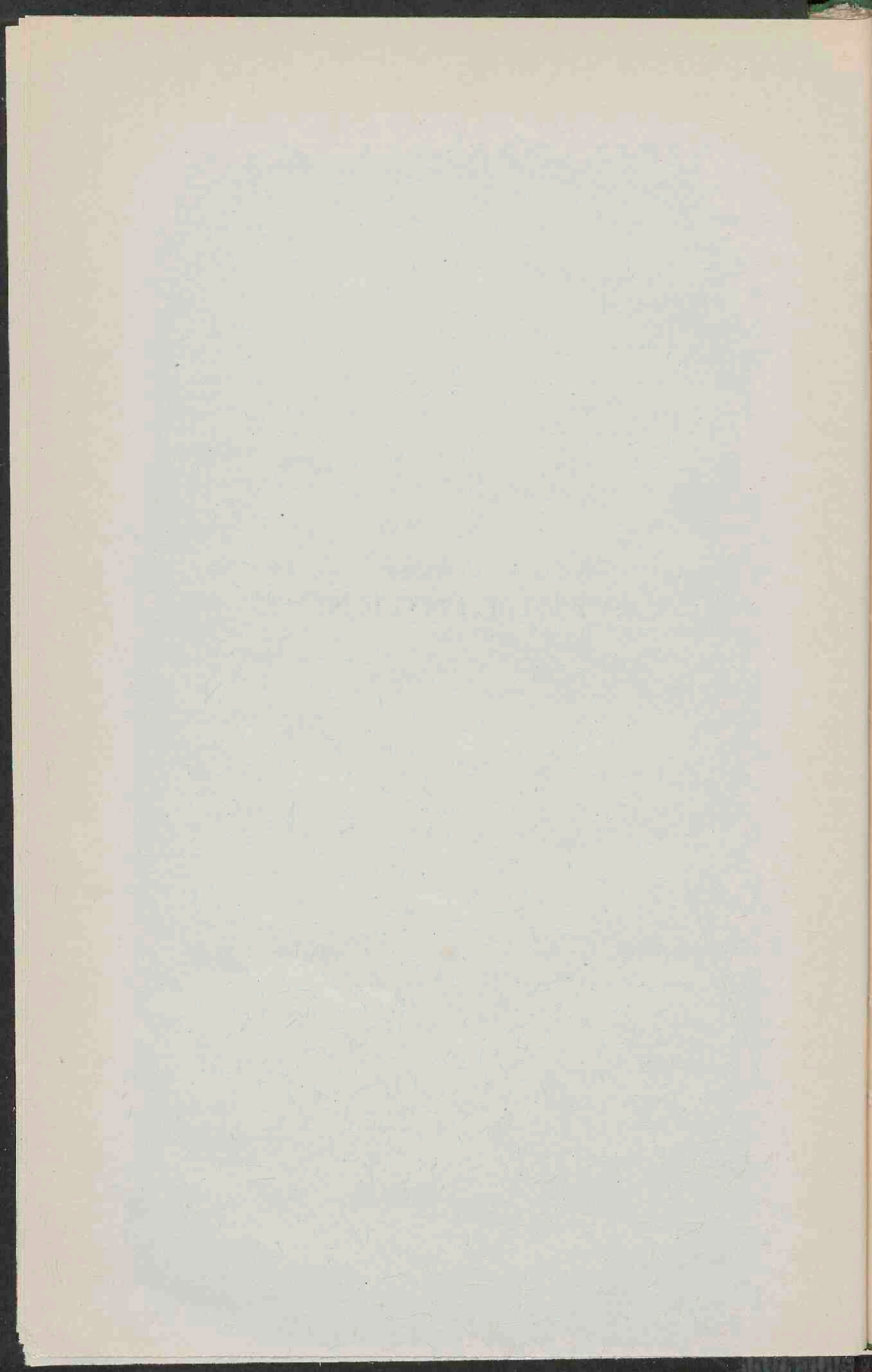
Het gaat toch niet aan om, zooals sommigen willen, te zeggen, er moet een voogd worden benoemd. Waarom toch zou men in casu de moeder voorbij gaan, terwijl zij indien het zeker is dat de man gestorven is, de voogdij, met uitsluiting van alle andere personen, uitoefent.

Zij krijgt evenwel een toezienenden voogd naast zich en verder zullen alle regelen omtrent de voogdij gesteld gelden.

Mijn besluit is dus dat de vrouw van een afwezige gedurende de geheele minderjarigheid der kinderen de ouderlijke macht uitoefent. Meenen de bloedverwanten of aangehuwden reden tot misnoegen te hebben, dan wenden zij zich tot den kantonrechter. Keurt de kantonrechter hun verzet goed dan verklaart hij dat er voogdij zal wezen en benoemt hij een toezienenden voogd.

STELLINGEN.

I.

Bij verzet der bloedverwanten, bedoeld in art. 552 B. W., zal de moeder voogdesse zijn en zal de kantonrechter een toezienenden voogd benoemen.

II.

Ten onrechte wordt beweerd dat het opschrift van titel 15 B. I. van het B. W. moest luiden: »van de *ouderlijke* macht.»

III.

Aan art. 840 al. 2 B. W. ontleent de vruchtgebruiker eene actie tegen den eigenaar tot onmiddellijke uitvoering.

IV.

De koper eener erfenis heeft niet de actie bedoeld in art. 881 B. W.

V.

Een ontbonden naamlooze vennootschap kan in staat van faillissement komen.

VI.

Verzekering tegen eene vaste premie verdient de voorkeur boven onderlinge verzekering.

VII.

Bij art. 68 W. v. K. behoorde, achter de woorden »niet geheel ontkend"; gevoegd te worden »of het bestaan derzelve in 't algemeen bewezen".

VIII.

In art. 555 W. v. K. moet men lezen »driemaal" in plaats van »viermalen".

IX.

Het ware wenschelijk dat de toelating tot kosteloos procederen aan de eene partij gegeven, *per se* hetzelfde recht voor de andere partij medebracht.

X.

Art. 874 W. v. B. R. verdient afkeuring.

XI.

Bij bigamie en frauduleus bankroet is poging mogelijk.

XII.

Art. 5 laatste alinea van het W. v. Sr. is te ruim.

XIII.

Art. 5 al. 2 W. v. Sr. is in strijd met art. 4 al. 2 id.

XIV.

De getrouwde vrouw, zich schuldig makende aan het verbergen van door misdrijf verkregen goederen op bevel van haar man, valt niet onder art. 416 W. v. Sr.

XV.

Het appel in criminalibus is, in beginsel, af te keuren.

XVI.

Wraking in strafzaken, moest ook kunnen geschieden als er erkende vriendschapsbetrekkingen bestaan tusschen den rechter en den beklaagde.

XVII.

De betrekking van burgemeester is onvereinigbaar met het lidmaatschap der Staten-Generaal. (art. 62 Gemeente-wet)

XVIII.

Het privilegie waarbij studenten in de godgeleerdheid ontheven worden van hunne militieplichten is, als verouderd, af te kenren.

XIX.

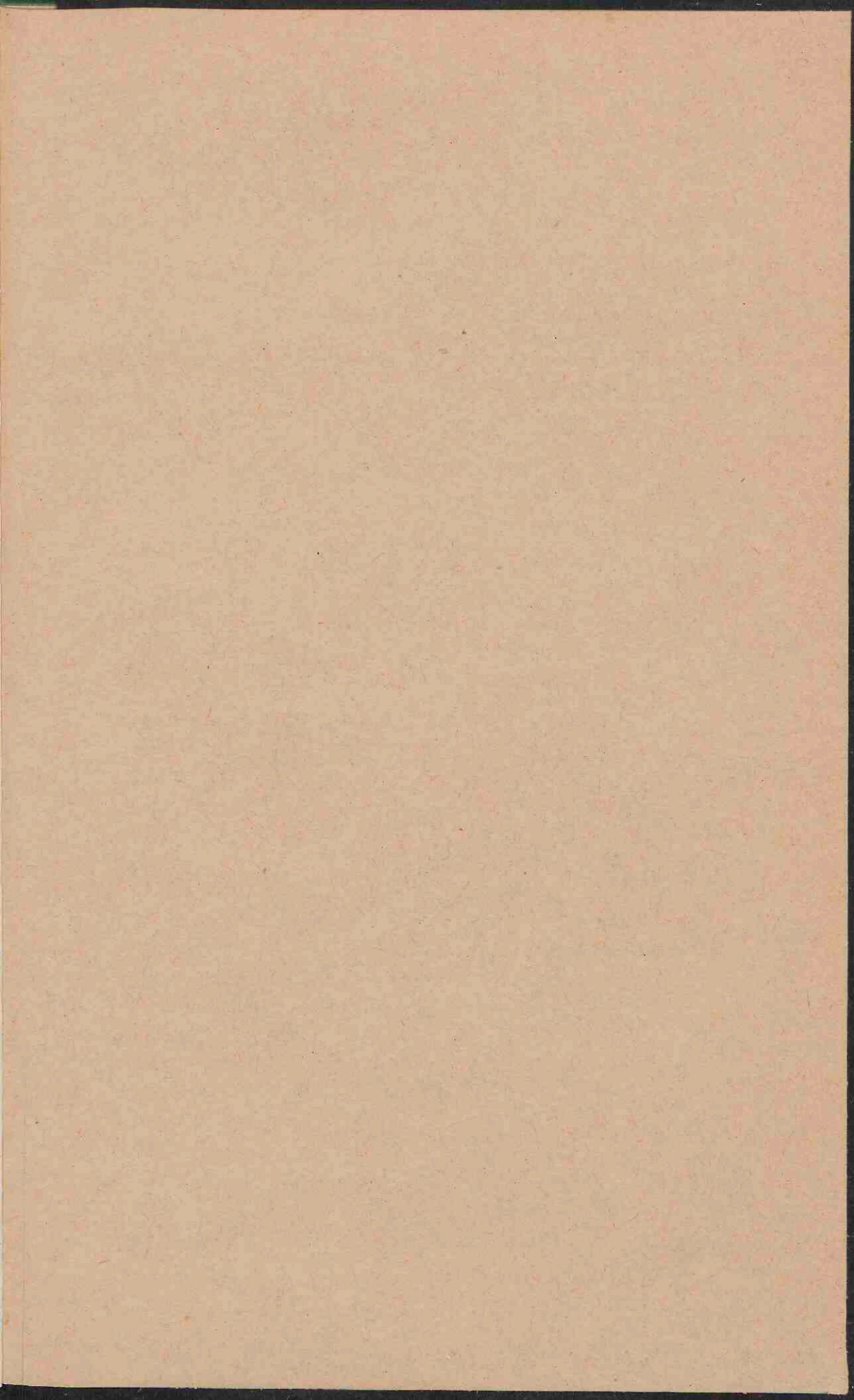
Ten onrechte is art. 2 van het wetsontwerp tot beteugeling van sterken drank door de Tweede Kamer aangenomen.

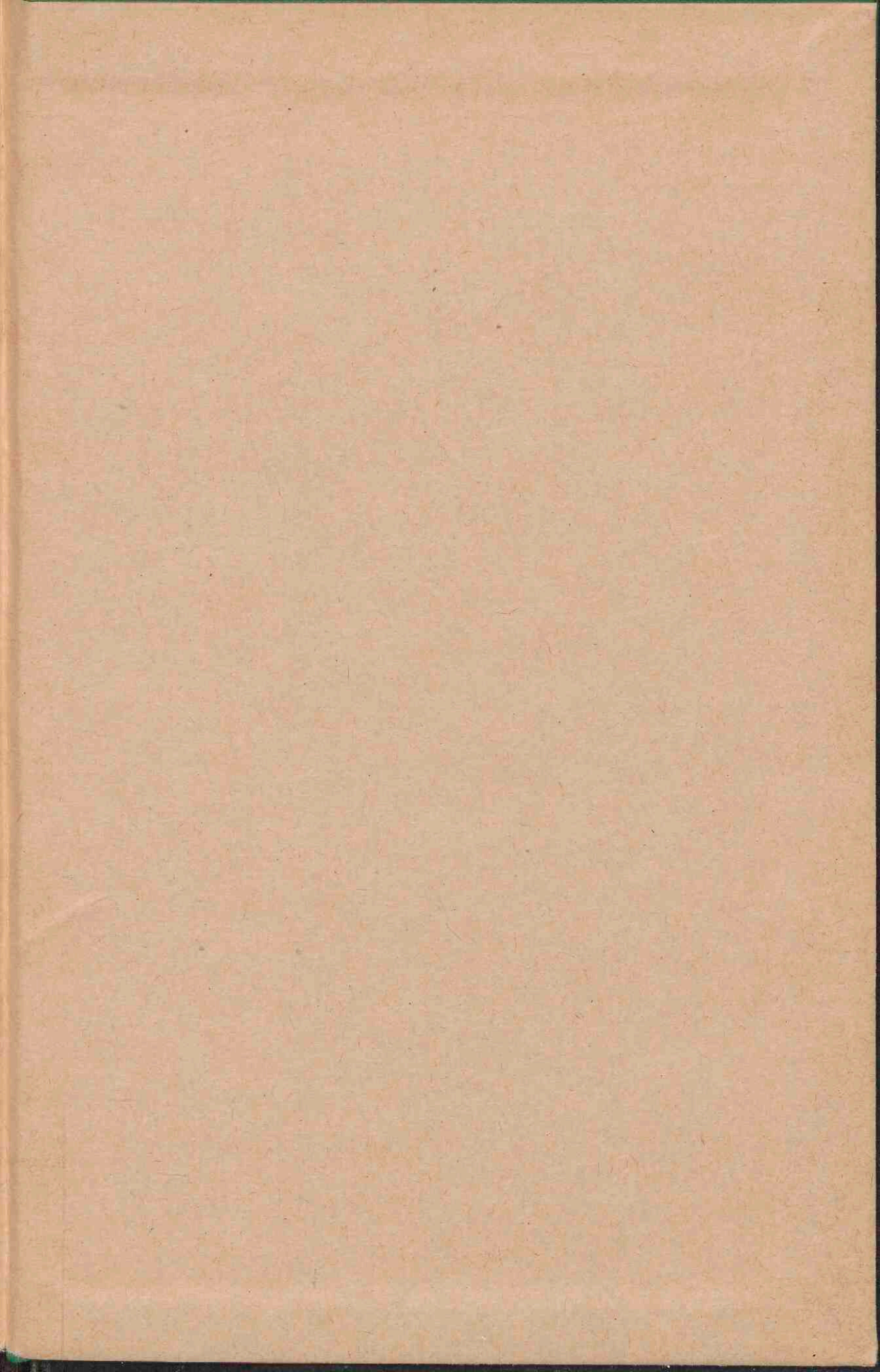
XX.

Het stelsel van taakwerk en het premiestelsel verdienen de voorkeur boven het participatie-stelsel.

XXI.

De wet op de kinderarbeid zal haar doel niet volkomen bereiken zoolang de leerplicht niet is ingevoerd.

U
I